

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerena poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrakovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
seboj poslano knjige
se ne vračajo.

Vojtehu Ribnikarju v spomin!

Ti mrtev si! — Ta glas strašan
Pretresel nam je tožno srce,
Orosil s solzami oko. —
Ranó si moral v grob hladán.
Zakaj pač Ti, ki si bil naš,
Ki smo iskreno Te ljubili;
Predragi Ti naš Vojteh mili?
Zdaj mrtev si nam mož pravice
Katerej bil si zvesto vdan.
Komú storil si kaj krivice?
Kedaj pretvarjal pravo lice?
Nikdár!
Za drago si gorel družino,
Plantel za tožno domovino;
„Za njo si delal neumorno,
Za domovino našo borno“.

Ti mrtev si!
Oh, Tebe nam je smrt požela,
V najlepših letih nam odvzela.
Po Tebi toči deca šolska
Grenké solzé, kot po očeti,
Kot bili mati jej bi vzeti.
Njej bil si pravi oče Ti,
To brali so Ti iz oči.
Kot četa ovčja razkropljena,
Zdaj tožno tava mladež krog
In Tebe išče, ki Te k sebi
Poklical je vsemodri Bog. —
Ti mrtev si, učitelj blag!
Posvetil si se ves mladini,
Za njo gorel vse svoje dni,
Za njo živel, trpel si Ti!

Zdaj mrtev si! — Ne! Ne!
Tvoj duh živi še zdaj med nami,
Telo le spi nam v groba jami!
Oči si trudne le zaprl,
Da se po težkem, hudem boji
Oddahneš malo tam v pokoji. —
Počivaj mirno le v gomili,
Počivaj sladko Vojteh mili!
Gomilo Tvojo, kjer počivaš,
Krasí naj broj najlepših rož,
Ki sleharnemu povedô,
Da tu počiva vzoren mož!

A. Š. Humski.

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Govorili smo doslej o nekaterih sklonih, ki povedek natančneje določujejo; imenovali smo jih: povedni (povedkov) imenovalnik, povedni tožilnik, povedni orodnik. Kaj nas ovira, da še postavimo povedni rodilnik in, če je treba, tudi povedni dajalnik? Nič. — Naravnost moramo priti do njiju, če potreba nanese. In res! Kaj neki je v stavku: Slovenci so miroljubnega značaja rodilnik značaja, če ne povedni rodilnik? Takih stavkov imamo v slovenščini in nemščini vse polno; rodilnik znači ali čegavost ali kakovost, n. pr.: ta knjiga je mojega brata; ta njiva je našega sosedu; moj prijatelj je čvrstega zdravja; bodimo veselega srca, sei gutes Muthes; ich bin der Meinung; selig sind, die reinen Herzens sind; gebet dem Kaiser, was des Kaisers ist, itd.

Imamo li pa tudi povedni dajalnik? V nemščini ga ni, a v slovenščini? Poglejmo! V Šumanovi slovnici čitamo (§ 245. b): „svetlemu je jemu ime“. Kateri stavkov člen je „svetlemu“? Povedni dajalnik. Sicer je nenavadno tako govoriti — navadno bi rekli: ime mu je Svetli — a slovenski je gotovo; kajti pisatelj, ki je zapisal te besede, pisal je lepo in pristno slovenščino, natanko opazujoč, kako govori prosti narod. Šuman sicer ne pove, od kod so besede, a čitamo jih v Ravnikarjevih „Zgodbah svetega pisma“ 2. 13. In ko bi tudi trdil kdo, da je Ravnikar ta stavek napisal po latinskem skladu: nomen est ei Augusto, vendar to ne bi delo nič: „svetlemu“ je vsekako povedni dajalnik.

Kaj pa porečemo stavku, ki ga je zapisal Trubar: za tiga volo je treba pokornim biti? Kaj je neki dajalnik „pokornim“? Analizujmo! Česa je treba? Biti. Ta nedoločnik je torej predmet, nadomestujoč samostalnikov rodilnik = bitja (bivanja). A to „bitje“ je preobširnega pojma; zaradi tega dobi pojasnilo „pokornim“ v dajalniku prav tako, kakor ga dobi povedna oblika glagola „biti“ v imenovalniku: pokorni so (smo). Očividno je torej „pokornim“ povedni dajalnik. Slično je razložiti stavke: daj nam biti milim in dobrim; moč vam da močnim biti; ni dobro človeku samemu biti; boljše je lačnemu zaspati ko dolžnemu ostati. Sklad sicer v vseh ni popolnem isti, a vsem je povedni dajalnik.

Oglejmo si posamezne stavke! V prvem sta dva predmeta: „nam“ je osebni predmet v dajalniku; „biti“ rečni predmet, stoječ namesto samostalnikevega tožilnika; „milim“, „dobrim“ sta povedna dajalnika. Drugi se razločuje od prvega le v tem, da je tukaj „biti“ pridevek; zavisen od samostalnika „moč“, nadomestujoč samostalnik v rodilniku; močnim je spet povedni dajalnik. V tretjem je „biti“ osebek, „ni“ povedek, „dobro“ povedni imenovalnik, „človeku“ osebni predmet, „samemu“ povedni dajalnik. Isto tako sta v zadnjem „zaspati“ in „ostati“ osebka „lačnemu“ in „dolžnemu“ povedna dajalnika.

Tako se dado ti stavki razložiti brez vsake sile in težave. Sicer bi bilo možno še misliti na drug sklad. Vsaj o staroslovenščini trdi Miklosich (Syntax 619, 19.), da je imela takozvani „dajalnik z nedoločnikom“ (dativus cum infinitivo), kakor latinščina in grščina in nekoliko tudi nemščina svoj „tožilnik z nedoločnikom“ (accusativus cum infinitivo). Ta dajalnik z nedoločnikom je rabil namesto pravega stavka tako, da je bil dajalnik liki osebek nedoločnik liki povedek. N. pr.: *какo хопете о сень намъ страдати?* = kako hočete, da mi radi tega trpimo? Latinski bi se glasil stavek: *quomodo vultis nos propterea pati*; staroslovenski je „dajalnik z nedoločnikom“: *намъ страдати* = *какo мы страдамы* = da mi trpimo, latinski „tožilnik z nedoločnikom“: *nos pati* = *ut nos patiamur*. Ali pa: *не добро есть многомъ богомъ быти* = ni dobro, da je mnogo bogov (da so mnogi bogovi); latinski: *non convenit multos esse deos*. V tem stavku nedo-

ločnik „byti“ zaznamuje bivanje sploh; radi tega mu ni treba nobenega pojasnila: „dajalniku z nedoločnikom“ *БОГОМЪ БЫТИ* odgovarja stavek *БОЖИ СМЪ* = bogovi so. A v drugih slučajih ima ovi nedoločnik pri sebi pojasnilo, ki po naravnem skladu mora stati v dajalniku: n. pr. — — *УАЖАЕ ИМОУ БЫТИ ЖИКОУ* = doslovno: čakajoči njemu biti živemu = čakajoči, da bi (on) postal živ. „Dajalniku z nedoločnikom“ *ИМОУ БЫТИ ЖИКОУ* odgovarja tukaj stavek: *И КСТЪ ЖИКЪ* = njemu biti živemu: on je živ. Stavku „on je živ“ je „on“ osebek, „je“ povedek, „živ“ povedni imenovalnik; radi tega je v odgovarjajočem „dajalniku z nedoločnikom“ *ИМОУ* na mestu osebkovem, *БЫТИ* na mestu povedkovem, *ЖИКОУ* na mestu povednega imenovalnika.

Zdaj smo tam, kamor smo hoteli priti, ko smo zgoraj opomnili, da bi mogli slovenske stavke s povednim dajalnikom, gori navedene, razkladati še drugače. Po tem takem bi zadnjemu staroslovenskemu stavku odgovarjal stavek naše slovenščine: ni dobro, človeku biti samemu, ni dobro, da je človek sam. „Človeku biti samemu“ bi torej bil „dajalnik z nedoločnikom“, namestujoč osebkov stavek „da je človek sam“: dajalnik „človeku“ bi bil namesto osebkov, nedoločnik „biti“ namesto povedka, dajalnik „samemu“ namesto povednega imenovalnika. Kako pa smo prej razložili? — Napisali smo stavek brez vejice: ni dobro človeku biti samemu in rekli: „človeku“ je predmet v dajalniku, „biti“ pa osebek, ker vprašamo: Komu ni dobro in kaj ni dobro? Ko bi hoteli dejati vejico, pisali bi: ni dobro človeku, biti samemu. Naj že razlagamo tako ali ovako, vsekako je dajalnik „samemu“ tu in tam povedni dajalnik. A vendar moramo pristaviti, da nam prav ne ugaja v naši slovenščini iskati „dajalnika z nedoločnikom“. Zakaj? Ker nimamo nobenega stavka, katerega bi ne mogli razložiti drugače, nego da bi morali misliti na „dajalnik z nedoločnikom“. V staroslovenščini se nekateri stavki res ne dajo določiti na drug način, nego z „dajalnikom in nedoločnikom“, in tisti slovničarji, ki v tem Miklosichu nasprotujejo, ne sodijo prav. Vsaj *mi* ne vemo, kako bi bilo mogoče stavek *„МОЛАХЪ И ПРИТИ ИМОУ КЪ ДОМУ НХЪ* = prosili so ga, da bi prišel v njih domove“ razložiti drugače, kakor da imamo *ПРИТИ ИМОУ* za „dajalnik z nedoločnikom“, namestujoč zavisen predmetov stavek! Skušali so sicer v nekaterih slučajih ta sklad razlagati tako, kakor smo razložili zgoraj stavek: ni dobro človeku, biti samemu, a gotovo po krivici. Zato pravi Miklosich (Syntax str. 621.): „So glaubt man auch die asl. sätze deuten zu können: *УАЖАЕ ИМОУ ЖИКОУ БЫТИ* ist eigentlich: sie erwarten für ihn das lebendigsein, wobei der inf. object sei. nun freilich, mit etwas list und gewalt gelingt es, und die sprache schreit nicht wie das kind in erlkönig's armen“.

A v naši slovenščini ni takih stavkov. Poglejmo le, kako se rabi oni „dajalnik z nedoločnikom“! Nahajamo ga samo v stavkih, katerim služi glagol „biti“ v povedek — ume se po naši trditvi — in kak pridevnik v povedni imenovalnik: ni dobro — boljše je — ni vredno itd. Le glagolu „dati“ in nekaterim drugim je še mesto v takih stavkih. To smo že videli zgoraj, kjer smo navedli dotične novoslovenske stavke. Dalje manjka večini takih stavkov onega dajalnika, ki bi zastopajoč osebek v ovem skladu, katerega imenujemo „dajalnik z nedoločnikom“, smel se imenovati osebkov dajalnik, a vsi stavki imajo pridevnik v dajalniku, ki nam je povedni dajalnik. A če jim je tudi ovi „dajalnik“, vendar se da v vsakem posannem slučaju določiti kot predmet, zavisen od dotičnega pridevnika oziroma od glagola „dati“; in nedoločnik je tudi ali osebek ali predmet. Naravno pa je in slovenščini prikladno, da se pridevnik pri nedoločniku „biti“, ozirajoč se na dotični predmet v dajalniku, tudi strinja z njim v spolu, sklonu in številu: daj **nam** biti **srečnim**, boljše je človeku biti izveličanemu nego pogubljenemu itd. In ta pridevnikov dajalnik ostane tudi takrat, ko ni dotičnega predmeta, na katerega bi se nanašal: treba je biti opreznim.

Sicer pa se nikakor ne protivimo mnenju, da je ta sklad nekakov ostanek nekdanjega „dajalnika z nedoločnikom“; samo to se nam zdi pretiravanje, iskati popoln „dajalnik z nedoločnikom“ v novi slovenščini. Jezik se vedno izpreminja, nove oblike, novi skladi nastajajo, stare oblike, stari skladi se izgubljajo. Lepo piše o tem Slomšek v predgovoru tretje izdaje svoje knjige „Blaže in Nežica“ rekoč: „Vsaka slovniška oblika je kolo živega jezika, ki ne stoji nepremakljivo, dokler jezik živi, marveč se neprenehoma obrača in toliko hitreje premenjuje, za kolikor bolje omika ljudij in jezika napreduje. Kolo prenašlo tirati in pretrdo zavirati dobro ni; tiraj in opoviraj rabo oblik, kar je prav, da kolo jezika gladko poteče“.

A naj že kdo razlaga ta sklad v tem ali onem smislu, izvestno smemo trditi, da se rabi — in to je posebnost slovanščine — pri nedoločniku „biti“ oziroma nekaterih drugih glagolov povedni dajalnik **pridevnikov***) v istem pomenu in smislu, kakor pri povedni obliki istega glagola povedni imenovalnik.

Izrecno smo pripomnili, da nam služi pridevnik v povedni dajalnik. — A ne tudi samostalnik? No, bomo videli. Doslej vemo, da nam rabi samostalnik kot povedkov sklon pri povedni obliki glagolovi, in sicer v imenovalniku, rodilniku, tožilniku in orodniku. A tudi pri nedoločniku „biti“ nahajamo često samostalnikov rodilnik, vendar ne za-se, nego s pridevkom; n. pr.: biti slovenske **krvi** bodi Sloveneu ponos! — V tem stavku je „biti“ osebek, „krvi“ povedni rodilnik, „slovenske“ pridevek povednega rodilnika: temu skladu odgovarja stavek: sem slovenske krvi.

Kako pa naj slovenimo n. pr. stavek: des Vaterlandes treuer Kämpfer sein ist der schönste Ruhm? — O tem moléé trdovratno vsi slovničarji. Ali naj tudi pišemo: biti zvest boritelj domovine je najlepša slava? Ali naj rečemo: biti zvestemu boritelju domovine je najlepša slava? Prvi sklad navadno čitamo, a zdi se nam germanizem, drugi ima popolnoma slovanski duh in slovansko obliko, a čitali še ga nismo. Tu bi menda mogel odločiti ta-le prevdarek: Ko bi v navedenem stavku izpustili samostalnik „boritelj“, kako bi se neki glasil? Vendar le: biti zvestemu domovini je najlepša slava. Zakaj pa ne bi smel ostati dajalnik, če pristopi k pridevniku samostalnik? Pišimo torej: biti zvestemu boritelju itd. — Prav tako bomo pisali: dobremu učitelju biti je šoli na korist, ali: biti zaščitniku in pokrovitelju lepih umetnostij je slavno itd.

(Dalje sledi.)

*) V latinščini se rabi povedni tožilnik v tem smislu: solum esse non iucundum est, v nemščini pa imenovalnik: allein zu sein ist nicht angenehm.

Risanje brez stigem.

Priobčil V. Pulkó.

V minist. uredbi s 6. maja 1874: Instruction für den Unterricht in Freihandzeichnen an Volksschulen bere se v 4. točki dobesedno: „Ob sich der Lehrer auf der Unterstufe stigmographischer Tafeln oder Papierhefte bediene, oder gleich die erste Uebung ohne diese beginne, ist Sache der freien Wahl. In jedem Falle soll aber bei Gebrauch stigmographischer Tafeln etc. die Entfernung der Stigmen unter einander mit zunehmender Handfertigkeit vergrößert und ein entsprechendes Verfahren eingeleitet werden, wodurch der Uebergang von dem gebundenen oder stigmographischen Zeichnen zum freien Zeichnen rechtzeitig angebahnt wird.“

Pot k risanju brez stigem bila nam je torej odprta ali malo jih je po njej hodilo. Z odlokom vis. dež. šol. sveta z dne 26. julija 1894. pa se nam je stigmografičen brlog s kratka zamašil in nolens volens morali smo ven na prosto polje brez mejnikov in kolov.

Da so pikičaste risanke bodle marsikaterega v oči, to je res, a da risanke brez pik bodo nekatere še boljše, je pa tudi res. In zakaj bi ne? Pri vpeljavi novih risank se je zgodilo, kakor bi rokav obrnil. Vsaka reč, osobito pa pedagogična potrebuje vestne priprave, treznega razmišljanja in še le po izkušnji se pride do spoznanja pravega. Tako je bilo s pokončno pisavo. Ali tolažimo se! Tudi tu bo šlo in mislim, da hitreje in boljše nego se kdo nadeja. Torej na pot k izkušnji!

Svrha, katero imamo doseči pri risarskem pouku je: „Zmožnost, da učenci dobro razumevajo geometrične oblike, vežbanje, da z očmi merijo stvari ter jih znajo vpodobiti in sicer na prostih predmetih vsakdanjega življenja“.

Predno o risanju samem govorim, omeniti hočem, da se mora učenec vedno in vedno opozarjati, naj svoj svinčnik drži rahlo in ne na kratko, naj ima zvezek ravno pred seboj, naj se drži ravno. Navpičnice se morajo potegovati od zgoraj navzdol, vodoravnice pa od leve proti desnej, ne pa narobe, torej vedno tako, da si z roko ne zakriva nastajajoče črte. Takozvani radirgumi naj se sprva ne rabi; pozneje pa, ko ga je treba, naj se učenci opozarjajo, da ne bodo z ozkim robom drznili po napačnih črtah in kopali jarkov v papir, ampak naj vlačijo rahlo in povprek; radirja naj ne slinijo ali držijo med risanjem v rokah, ker se omoči in omasti. Za glajenje radiranega prostora je priporočati „gummi elasticum“. Da pa ne bo treba veliko radirati, naj se obris dela kolikor mogoče s tankimi črtami, pike naj se ne vrtajo v papir ampak potegajo. Ko je obris dobro dovršen, naj se cel lik do mala zbrise, da se odstranijo pomožne črte, popravki in madeži in potem se otenji. Otenjevanje vrši naj se pazno, da ne bodo otroci med risanjem svinčnikov porezavali in si prstov mazali, naj se svinčniki od klopi do klopi pobero, zaznamujejo in zjutraj ali opoldne (kakor je pač ura za risanje določena) razdelé, da se porežejo. Tako si otroci lahko kupijo primerne svinčnike, katere imajo celo leto samo za risanje; za drugo uporabo naj si spravijo ceneje. Zvezek naj se pri potezovanji črt ne obrača; roka naj se vadi spretnosti in gibčnosti. Da učenec svoj izdelek tudi od daleč vidi in presoja, naj včasih zvezek s stegenima rokama pred se drži. Učitelj naj nikoli učencu svojeručno ne popravlja, ampak samo pokaže mu naj, kje tiči napaka. Ima večina učencev isto napaka, takrat naj nariše učitelj napačno podobo na tablo in naj jo vzajemno z učenci popravlja, a tako, da ne zbrise prej napačnih črt, dokler ni dobrih potegnil, da se spozna razlika in vzrok pogreška. Tako naj tudi učenci v svojih zvezkih popravljajo. — Spregovoriti mi je dalje, kaj in kako se naj riše.

Za nazorila služijo nam telesa; ta so ali geometrična, ali naravna (list, cvet, plod), ali pa ročni izdelki (umetniški). Telesa so omejena od ploskev (ravnih in vkrivljenih) in ploskve od črt. Črte so ali preme, ali pa vsločene (krožna, valovita, polževita); njih medsebojna leža je vsopredna, ali poševna, ali pa navpična. V raziskovanji in določevanji leže črt naj se učenci skrbno vadijo, da potem lažje umevajo ležo ploskev na telesih.

Preme črte so radi svoje jednostavnosti najlažje; s temi se bo pričel risarski pouk, kateri je progresiven: od lahkega do težjega, od jednostavnega do sestavljenega.

Na vižji stopnji se prične risanje z vajami na tablice. Te imajo navadno pike in vsak bo pritrdil, da je vsaj od začetka treba te podpore. Na tablicah se napačne črte lahko izbrišejo, učenci se urijo v potezanji črt, v držanji kamenčka, pozneje svinčnika za ta predmet, si pridobivajo ter bistrijo čut za lepo. Začetek risanja v zvezke naj odloči učitelj po sposobnosti učencev ali predolgo naj ne odlaga, ker učenci dobé okorne prste pri predolgotrajnem risanju na tablice.

Kako naj se riše?

Kar se tiče te točke, sem nekaj opazk, ki ne bodo odveč, že prej omenil; bodi mi dovoljeno spregovoriti še nekoliko o metodičnej stvari risarskega pouka. Omejil sem se na najvažnejše reči.

List risanke ima podobo pravokota. Učence se je že na tablici učil razpoloviti nje vodoravni in navpični strani in te točke zvezati s črtami, da je dobil križ. Če pa je bila tablica pikičasta, bo pa treba sedaj dobrega navodila, potrpljenja in — pripomočka. Ti črti sta vendarle precej dolgi in učencu se lahko dovoli, da ju potegne z ravnilom. Kdor pa tega neče, ta pa naj da napraviti še dvojce ali troje pik navpik in vodoravno med razpolovnimi pikami. Da ne bodo otroci vsakega lista z nova delili, s čemur se veliko časa potratí, napravijo naj tam, kjer je razpolovišče, črto čez debelost zvezka, torej čez vseh 6 listov.

1. Navpične in vodoravne črte. List se razdeli z navpično in vodoravno razpolovico v 4 jednake dele. V levem gornjem delu se potegne za dva prsta od leve in jeden prst od gornjega roba navpična črta, ki gre vzporedno z navpično razpolovnico; za širokost mezinca ali še bližje napravi se druga, tako tretja itd. vzporednica, oziroma navpičnica tako na desnej strani. Na spodnji polovici se delajo vodoravnice v jednakej razdalji kakor zgoraj, ne da bi se dotikale navpične razpolovnice.

2. Poševna črta. Razpolovnici; v gornjo levo četrt navpičnico ob levem robu (dva prsta oddaljeno) in vodoravno z zgornjim robom (en prst oddaljeno) tako, da se konca na levo zgoraj slikata v pravi kot. Obe — jednako dolgi črti — se razpolovita in ti razpolovišči se zvežeta s premo črto; obe polovici se zopet razpolovita in potegnemo se zopet črte s prvo vzporedne. Tako se napravi v ostale tri četrti lista samo v drugej leži. Pojem: pravi, stisnjeni in raztegnjeni kot.

3. Kvadrat. Razpolovnici. Od sredine na levo, desno, navzgor in navzdol jednako dolgi odseki. Dve vodoravni in dve navpični črti skozi razdelne pike, dokler se konci ne stikajo v prave kote. Hočemo-li imeti na vsakej polovici lista kvadrat, tedaj pustimo na vsakej strani navpične razpolovnice za prst široko prostora, potegnemo vzporednico na vsakej strani in odrežemo vodoravnico za dva prsta na levi in desni od roba. Ostala dela vodoravne se razpolovita, skozi razpolovišče se potegne navpičnica in dalje pa, kakor je gori omenjeno. Pojem: kvadrat, diagonala.

4. Pravilna šesterooglata zvezda. Napravi se kvadrat. Jedna vodoravna se razdeli v 6 delov; kvadrat se za jedno šestino na desno podaljša — dobimo pravokot. Pike se zbršejo in obe vodoravni se razdelite v štiri, navpični pa v dva jednaka dela. Prva in tretja pika obeh vodoravnih se zvežeta z navpično črto in piki (razpolovišči) obeh navpičnih z vodoravno. Strani vsakega šesterih robov v tri jednake dele in od prve oziroma skrajne pike vzporednice s prejšnjimi črtami obeh trikotov.

5. Krog. Kvadrat z diagonalama. Črez sredino vodoravno in navpično. Krog se dotika razpolovišč, oziroma kvadratovih strani. Za manjše kroge se odrežejo od sredotočja jednaki deli na razpolovnicah in diagonalah.*)

Bodi mi dovoljeno še nekaj besed. Risanje na nižji stopnji naj se naslanja na narekovanje. Učencem se kratko in točno razloži kako imajo risati. Učitelju pri tem ni neobhodno potreba na tablo risati. Na višji stopnji se lahko riše na pamet. Lik, katerega je učitelj napravil na tablo, se po vseh delih razloži med risanjem; glavne poteze se posebno povdarjajo. Na to se lik zakrije in učenci ga samostojno izvršujejo. Do tu sem je skupen pouk.

V zadnjih letih se lahko spretnejšim učencem podajajo posebne predloge po katerih rišejo. Na višji stopnji se naj tudi ozira na razloček med dečki in dekleti. Onim se dajejo tehnični ornamenti za risanje, tem pa snov, katero lahko porabljajo pri ženskih ročnih delih.

*) Kdor se hoče o tej reči natančneje poučiti — in to bo obče treba — temu prav toplo priporočam knjigo „Der kleine Zeichner“ od F. Trettau-a.

Ali je treba meril in enakih pripomočkov? Zakaj ne! Kajti učenec se še le mora vaditi meriti, primerjati medsebojne dolgosti, ocenjavati razdaljo, kakor bo to potreboval v poznejšem življenju. In bo mar to iz samega sebe, iz ničesa delal? Zakaj pa imajo zemljemereci in drugi toliko priprav za vsako majhno stvarico in vendar so toliko časa v šolo pohajali. Ali naj pa učitelj napravi brez tega in onega popolen lik.

Koliko nevolje ima učenec, ako vidi da mu gre reč navskriž in, ali ne bo izgubil popolnoma veselja do risanja? Ali predno se poslužuje pripomočkov naj meri in prispodablja z očesom potem naj popravlja z merilom.

Torej ne reči pretiravati, kajti, kar je preveč, še s kruhom ni dobro.

Učna tvarina risarskega pouka se lahko razdeli v tri glavne skupine. Prva obsega preme črte ter njih spajanje v omejitve ploskev (obseg), njih razdelbo in okrašnje. (Prava k oblikoslovju). Druga obsega okrivljene črte in njih sestavo v like in tretja pa vezavo premih s vkriljenimi, oziroma risanje stilizovanih teles, kakor listov, cvetov, ploda, in tudi posod, stavb, ornamentov itd. v procelji.

Začnimo!

I. 1. Navpična, vodoravna črta. Za spoznanje meri teh črt naj služi svinčnica, geom. telesa in reči v šoli. Vezanje in sestavljanje teh črt v lahke in prijetne like.

2. Poševna črta in nje vezava s prvima. Črta, ki ni navpična in ne vodoravna, je poševna. Geometrična telesa kot nazorila.

3. Pravi, topi in priostreni kot. Kot nazorilo v razvijanje kotov iz priostrenega služi nam šestilo, katerega jeden krak naj leži vedno vodoravno, med tem ko se drugi premika. Geometrična telesa in reči v šoli.

4. Kvadrat; razdelitev njegove površine z navpičnicami, vodoravnicami in diagonalama; okrasitev površine, robov in kotov s premočrtimi liki.

5. Trikot, šestkot, osmokat; zvezde, trakovi iz znanih črt.

6. Liki iz življenja: stol, mizi, okvir, okno, lijak, sekira, kladivo itd. seveda le v najprostejši podobi.

7. Pravokot; razdelitev njegove površine in okrasitev robov.

8. Jednakostrani trikot; zvezde.

II. 1. Krog, pol- in četrtkrog. Vezava teh črt v like, kojih podstava je krog.

2. Valovita črta; trakovi in njih zapletanje.

3. Rosete; zvezde.

4. Polkrog in njega vezava s krogom v trakove.

5. Polževita črta; bordure.

III. Stilizovani liki: listi, cveti, plod; palmete; sestava listov in cvetov; posode, okraski, stavbe, monumenti itd. v procelji.*)

*) To gradivo je izbrano in sestavljeno iz: „Formensammlung für das Freihandzeichnen an Volks- und Bürgerschulen“ od E. Bayr-ja in M. Wunderlich-a.

Najvažnejši poskusi v pojasnenje prirodoslovnih beril II., III. (IV.) čitanke.

Piše Ernst Slanc.

Mnogokrat čuje se iz otroških ust: „Kaj je to?“ Kako in zakaj se to zgodi? — Lahko bi torej rekli, da se človek že rodi naravoslovec, ker opazuje prikazni v prirodi in skuša iz njih izvajati zakone. Mnogi otroci pridobé si zato nevedé in brez posebnega

navoda k naravoslovnemu opazovanju mnogotere nazore in v šolo prišedši imajo včasih mnogo več izkušenj, mnogo več duševne snovi, nego li slutimo.

Ako učitelj doseže smoter pouka iz naravoslovja, namreč da mladeži zostrí čute, zbistri razum, vzgoji in oblaži srce in odhajajočim učencem vtisne praktični pomen tega predmeta za življenje v spomin, tedaj sme reči, da je svojo nalogo častno reševal.

Kakor hitro je otrok sposoben za poučevanje, sposoben je tudi za nekatere najpriprosteje in najlažje znanosti iz naravoslovja. Seveda, navajati ga je k temu vsekdar — nazorno.

V nekaterih šolah se na naravoslovje in na realije sploh malo ozir jemlje, češ, otrokova duševna zmožnost je še preslaba za take vtise in komaj na višji stopinji je sposobna, da sprejme snov iz tega predmeta.

Na drugih šolah veljá izgovor, da ni moči naravoslovnih poskusov pokazati radi nedostajanja fizikalnih aparatov. Toda — ni prvi, ni drugi izgovor ni opravičen. Prvemu nasprotuje izkušnja, ki uči, da učitelj vendar nekaj v tem doseže, ako ima le ljubezen do predmeta. Koliko je učitelju doseči, odvisno je od njegove spretnosti: da podaja snov zanimljivo a vendar v „omejeni“ meri. — Kehr pravi: „Ein Minimum, welches sicher erreicht wird, ist jedenfalls viel besser, als ein Maximum, das nur prunkvoll auf dem Papiere steht“.

Vodi naj se zato učencev pogled v naravo in vadi naj se ga, da sam v njej zakone išče in najde.

Pouk iz naravoslovja mora torej biti utemeljen na opazovanja, na poskuse, o katerih se učenec sam prepriča. — Kar se dá nazorno pokazati in kar se opira na prirodno prikazen, na poskus in na fizikalni aparat, le to sme se torej iz naravoslovja na ljudski šoli poučevati.

Berila nudijo nam v tem obziru dovolj tvarine. Kako bi pa delali poskuse, ko nimamo k temu nj najmanjših aparatov? pravi se večkrat med učitelji. — Ali mnogo da se tudi s priprostimi pripravami doseči, z jednostavnimi stvarmi vsakdanjega življenja in gospodarstva. Vesten in skrben učitelj bode našel v obilici priprav in jih skušal prav obrniti. Res pa je, da si je treba največ aparatov naročiti, kar mnogo denarja stoji.

Znano je tudi, da zaloga krajnega šolskega sveta ni vselej pripravljena v tem obziru učiteljevi želji ustreči. Vendar — učitelj ne sme radi tega izgubiti dobre volje in poguma. Vsako leto bode se dalo gotovo nekaj potrebnega priskrbeti in tako si šola pridobi v teku let mnogo učil. „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača“. Meni n. pr. se je v teku dveh let s pomočjo in dobroto krajnega šolskega sveta posrečilo razun drugih učnih pripomočkov vse one fizikalne aparate dobiti, ki so neobhodno potrebni pri obravnavi beril. — Omenjam jih zbok tega, ker se v posameznih zbirkah tudi taki aparati nahajajo, ki niso potrebni in se pri poskusih na ljudskih šolah nikdar ne rabijo. — Opirajoč se na berila in na tukajšnje razmere, kupil sem pri trdki Dr. Houdek in Hervert v Pragi sledeče aparate: vzorec potapljalskega zvona iz stekla; priprosto trgovsko tehenco s hidrostatično skledico, otlím in masivnim valjem; občujoče posode s 4 kraki; vodomert z livnikom; natego; priprosto ročno brizgljo; zavito natego; navadno sesaljko iz stekla na stojalu (zaklopnici ste pobarvani); tlakovna sesaljka iz stekla na stojalu; heronova buča iz stekla in pipo; vzorec gasilne brizgalnice iz stekla na stojalu (z dvema škorncema); navadni tlakomer, toplomer s trojno lestvico; krogla z obročem za razteznost; steklen balon za razteznost kapljivih in plinavih teles; steklena spiritna lampa; zavita proga iz papirja; papinov bat s držajem; glasbene vilice; deska s tremi sedli; doglašalo (Sprachrohr); slušalo (Hörrohr); ravno zrcalo; jednostaven aparat za lom svetlobnih trakov; steklena prizma; zbiralna leča; prirodni

magnet; podkovast magnet; železne in jeklene palčice za magnetenje; odklonska igla; kompas; steklena palica z amalgovanim usnjem; kroglici od bezgovega stržena na stojalu kot elektroskop; elektrofon iz ebonita z lisičjim repom; Lejdenska steklenica; Grenetov člen z lesenim pokrivalom; elektromagnet na stojalu, osamljena bakrena žica; lambiki (steklenice za kuhanje); pebarji; skušalice na stojalu; steklene cevi; plutovi zamaški; retorte; trinožce in nekoliko drugih potrebščin. (Cena 60 gld.)

(Dalje sledi.)

„Zar i učiteljicam istu plaču?“

Dandanes je pač srečen slednji „mužkar“, če le more dobiti kje količkaj primerno poleno, da je vrže ženski pod noge, ne menč se, kaj je častneje za „izvoljeni“ moški spol, ali da stremi dvigniti ženstvo na ono stopinjo enakopravnosti, da bi mu bile „vredne“ tovarišice v življenji, ali pa je tlačiti v razvoji, da jim potem volnejše služijo, češ, saj dandanes ne poprašuje mož za žensko, ona mu je le „Mittel zum Zweck“, če ne dobi z njo kup denarja, da dobi vsaj deklo, katerej ni treba skrbeti za drugo, nego za hrano in obleko.

Največ trpeti pa mora ženska, delujoča v javnosti, najsi bo njen poklic tudi tako vzvišen kakor je ravno učiteljski. Tu so zopet naši „kolegijalni“ gospodje tovariši, katerim smo že trn v peti, odkar sploh nam je odprt pot do učiteljskega stanu. *) Pa kaj je neki temu vzrok? Plač nam ne morejo zavidati, ker imamo pri istih dolžnostih iste plače, večinoma pa manjše kot oni. Ali se morda zahteva od ženske učiteljske moči manje nego od moške? Nismo li morale me proučevati ravno toliko, kakor gospodje tovariši, če smo hotele postati učiteljice?

Morda jim pa pobereмо vse boljše službe ali sploh zasedemo toliko služb, da morajo potem gospodje tovariši čakati in čakati, da so nameščeni? Kaj še, saj se vedno čuje o pomanjkanji učiteljskega osebja, po nekaterih krajih morajo celo poučevati „poštimestarji“ ali pa kakšen doslužen „Feldwajbel“. No čast komur čast, a včasih se je mislilo in govorilo: „Schuster, bleib' bei deinem Leisten!“

*) Tako hudo pa še ni! Sploh ste čast, gospica malce prečrnogledni in nas — tovariše — vse prestrogo sodite. Da nismo taki volkodlaki — vsaj pri uredništvu ne — kakor bi nas radi naslikali, bodi Vam dokaz, da Vaš spis sploh in sicer neizpremenjen v „Popotniku“ objavimo, kar bi z ozirom na ljubeznive epithete, s katerimi blagovolite počastiti svoje „tovariše“, pač lahko opustili. Upamo, da se tudi „možki“ „Pop.“ bralci nad tem ne bodo izpodtikali in le odobrili našo nepristranost, katera nam vevla slišati „obe plati zvona“. Uredn.

Pa kaj toliko raziskujem! — „Nur nicht in die Ferne schweifen“ — gospodje tovariši so tako požrtvovalni, kar se tiče narodno-gospodarskega pitanja. Ubogemu tlačnemu narodu bi radi zljajšali težko davčno breme, toraj želé, da bi dobivale učiteljice menj plače nego oni. Tako? To je požrtvovalnost? Za svoj žep pa toliko pišejo in govoré? Seveda, tega ne bo kmet nič čutil, če plača več za moško učiteljsko osebo, to bo „sladko breme“.

Gospodje tovariši pa menda hočejo, da se jim plače zvišajo na rovaš učiteljic? Bog, zanesi njihovim dušam, saj ne vedó, da greše s takim stremljenjem zoper deset zapoved božjo, ki uči: Ne želi svojega bližnjega blaga!

No oglejmo si zvišanje njihovih plač na ta način! Ali bo iz te moke dober kruh? Da vidimo! Ali niso učiteljice že sedaj povsod na slabšem nego učitelji? Nameščene so skoraj izključno na podučiteljskih mestih. Če se izmed desetih posreči po preteku jednega desetletja jedni, da dobi učiteljsko mesto, tedaj je to velika sreča, čeprav je isto mesto kje v kakšnem gorskem, od prometa oddaljenem kraju, kamor noče prositi nobena moška učna moč.

Torej najslabejša mesta in najmanjše plače imajo učiteljice že dandanes! Ali se pa zato gospodom tovarišem dosta bolje godi? ...

No gospodje učitelji imajo ravno dovolj, če vsak krajecar obrnejo desetkrat predno ga izdajo, a me revne pare, ki smo v „podučiteljskem rangu“, nam gre pa trdo. Z združenimi močmi, kar nas je moških in ženskih učnih močij, delovali bi rajši na to, da se odpravi ta nesrečni „Titel ohne Mittel“. Pa res, ubogi podučitelj nima nič drugega nego dolžnosti jednake nalik učitelj, navadno se pa izkorišča kakor „Mädchen für alles“. Ugleda še pa včasih nima pri lastnih kolegih, kako pa potem pri kmetih, koji vidijo v osebi podučiteljski nekedanjega „Gehilfa“. Le vkup,

le vkup „uboga gmajna“, bolj bi te dičila jedinstvo in sloga med učnimi močmi obojega spola, nego pa da spodjeduje močnejši slabejšega. Pa še nam očitata, gospodje tovariši, da nam ni mar stanovskih interesov, da ne poznamo sloge, ter da se ne vdeležujemo društvenega življenja! Prvo in drugo ni res, v tretje moram pa žalibog prikriti, a gospodje kolegi, ni li res, da besede mičejo, zgledi pa vlečejo? Če se učiteljsko osobje „učiteljskega ranga“ izogiblje društvenemu življenju, kako pa se more zahtevati od podučiteljev in podučiteljic, ki morajo računati za vsak dan naprej, koliko „subih žemelj“ si lahko privoščijo, da izhajajo do prihodnjega „prvega“. Sploh se pa često v življenji pripeti, da se posmehuje lonec loncu, pa sta obadva črna . . . Pa še nekaj! Kar se tiče vseh treh, prej navedenih grehov, koji se očitajo nam učiteljicam, položimo rajši vsi skupaj, moško in žensko učiteljstvo, roko na srce ter skesano zdihujmo: mea culpa, mea culpa mea maxima culpa . . .

Kaj pa še več? Gospod Janko Leban je posebno oduševljen za oni „aksiom“ „treznih in napornih“ studij v Dukičevi razpravi, koji uči, da morajo imeti učitelji zato večjo plačo od učiteljic, ker „oni kao mužkarci imaju sile i prilike, da inakim svojim radom zasluže više nego li one sa svojimi silami in sposobnostmi“. Glej! spet nova poteza skrajne požrtvovalnosti moške! V svesti, da bi jim v katerem drugem stanu letela pečena piščeta v usta, vendar se radovoljno odpovedó mičnejši karijeri ter se posvetijo učiteljskemu poklicu?!

Niso li dandanes ženski razven svečeniškega in vojaškega stanu odprti vsi stanovi, odkar so se otvorili ženski gimnaziji in odkar jim je pristopna tudi proučava na visokih šolah? Ženski zdravniki in ženski „jezični dohtarji“, vse to so že dandanes

dosegle ženske in časopisi poročajo, da so jako spretni, ter da kot pravniki in kot zdravniki nič ne zaostajajo za moškimi, da so še celo zaneslivejše od onih. Tudi ženska je zmožna, da se popne s svojimi silami tako visoko, ko moški, torej si tudi „drugdje i drugačije“ toliko zasluži kot moški.

Sploh pa moram še nekaj povedati, ne da bi morda hvalila in v zvezde kovala svoj spol, a saj je znano, da so naša slavna nadzorstva prav zadovoljna z nami, priznavajoč, da tudi me učiteljice v šoli dosežemo saj ravno toliko ko gospodje kolegi in sedaj prašam, kdo razpolaga čez več sil sposobnostij, moški ali ženska? . . .

Ako tedaj ženska učna moč s svojimi manjšimi silami in sposobnostmi opravi ravno toliko kakor njen močnejši in modrejši kolega, ali ne zasluži tedaj jednakopravnosti z njim, ali ne zasluži tem bolj tolike plače ko on, kojemu je šolsko delovanje in sploh delo pri njegovih bogatih silah igrača, dočim je logiško, da se mora ženska bolj mučiti! . . .

Svoji k svojim! Krasno geslo — zlate besede. a dandanes pomanjkljivo, posebno pri nas, kjer velja: Svoji zoper svoje! . . . Und auch du Brutus? pravim pa tebi, dragi „Popotnik“. No tudi ti si „Mittel zum Zweck“, torej ne zamerim jaz tebi, istotako pa tudi ti nič v zlo ne šteje moji malenkosti.

Brez zamere kličem pa onim cenjenim gospodom tovarišem, ki nas smatrajo jednakopravnimi iz nesebičnih nagibov, potem pa še onim, kojih polovica je slučajno aktivna „ženska učiteljska moč“.

Erinija.

Slovstvo.

„Knjižnica za mladino“. Založnik in urednik gospod A. Gabršček nam poroča iz Gorice, da to podjetje zelo slabo uspeva. „Knjižnica“ se tiska v 1400 izvodih, ker toliko se jih mora razprodati, da se pri takó malenkostni ceni pokrijejo vsaj stroški. Samo vezilo požré 65 gld. pri snopiču; rokopis stane od 24 do 30 gld., tisek okolo 90 gld., kar je zeló po ceni, kje so še drugi stroški za pošto, uredništvo itd. Vseh naročnikov pa je doslej okoli 700, ki pokrijejo komaj dobro polovico stroškov, ako vsi redno plačajo. Zategadelj prosimo gospode

tovariše po vsem Slovenskem, da bi se nekoliko potrudili in pridobili domače občine ali krajne šolske svete, da naročé vsaj po par iztisov za šolsko knjižnico. Za vse otroke pač ne zadošča po jeden sam iztis. Na Goriškem je naročil okrajni šolski svet za goriško okolico 50 iztisov, sežanski pa 40. Ali bi drugod ne bilo lahko takó? — Sicer pa menimo, da občinska starašinstva povsod rada dovolé desetak za šolsko knjižnico, ako se obrne do njega šolsko vodstvo s primerno prošnjo.

Tudi z rokopisi smo zeló na revnem. Kar ni-

česa ni, kar bi bilo povsem primerno za našo mladino. Nagrada res ni velika, ali 1 $\frac{1}{4}$ kr. pride vendar na vsako vrstico. Kdor je sposoben, si zlasti s prevajanjem prav na lahko prisluži lepe goldinarje.

Sicer bi pa pri začetku niti ne smeli gledati na nagrade, marveč z oduševljenjem bi se moral lotiti dela, kdor je sposoben, saj delamo za našo milo slovensko mladino.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učit. društev“. Ker se seje, sklicane na Velikonočni terek v Ljubljano, radi nesreče potresa ni vdeležilo zadostno število odbornikov in ker so še rešiti nekatere nujne stvari od zadnjega glavnega zbora v Gorici, razpisuje se tem potom opetna odborova seja na četrtek 30. maja t. l. v Celje in se p. n. gg. odborniki nujno prosijo, da se te seje gotovo vsaj v zadostnem številu vdeležijo. Zbirališče v Čitalnici — gostilna Strauss blizu kolodvora — ob $\frac{1}{2}$ 11. dopoldne.

Direktorij „Zaveze slov. učit. društev“ v Krškem, 23. maja 1895.

Iv. Lapajne s. r., t. č. I. podpredsednik.

Iz Črešnjevca. Izlet, kojega je priredilo slovenjebistriško učiteljsko društvo dne 9. maja v Studence, bil je zares prav sijajen. S tem izletom je učiteljstvo našega okraja javno dokazalo, da mu razvoj društva ni „deveta briga“.

Krasno pomladnje jutro pa je privabilo tudi obilo gostov. Pri policianskem kolodvoru smo se zbrali. Po kratkejši in prijetnej poti dospeli smo v zanimiv in romantičen trg Studence in ker je že z malim zvonilo, podali smo se naravnost v cerkev. Tukaj je bilo zbrano že veliko ljudstva. Pri slovesnej sv. meši, katero je bral prečast. gosp. župnik Heber, pel je pod vodstvom vrlega gosp. Polanca mešani zbor, petje pa so spremljali učitelji-godci.

Zborovanje se je pričelo ob $\frac{1}{2}$ 12. uri v prostornejši in lepo okinčanej sobani gostilne gospoda Koropec. Izmed učiteljstva je bilo navzočih 21 društvnikov; gospoda nadučitelja Majhen in Ranner, gospodična učiteljica Negovetič, gosp. učitelj Mörtl, gospa Reich in gospodični Musi in Wrgles, učiteljice ročnih del, kot gostje. Kot gostje so se nadalje udeležili zborovanja častiti gospodi: Vaclavik in Trstenjak, kaplana v Slov. Bistrici, Kostanjevec, kaplan v Črešnjevcu in Lajnsic, kaplan v Poličanah. Navzoče so tudi bile gospe soproge in gospodične hčere učiteljev in veliko prijateljic in prijateljev šole iz raznih šolskih krajev.

Predsednik, gospod Polanec iskreno pozdravi zborujoče in vse šolske prijatelje, ki so navzoči kot gostje, osobito častite gospe duhovnike, katerih prihod jamči, da v slovenjebistriškem okraju složno delujeta duhovščina in učiteljstvo pri odgoji milega nam narodnega naraščaja.

Predstavi gospodično Negovetič, učiteljico v Zg. Polskavi, ki bode pristopila društvu. Tudi gosp. Mörtl, učit. v Laporji je društvu pristopil.

Zadnji zapisnik se prebere in odobri.

Obvestita se dva dopisa učiteljskega društva v Lipnici in sprejme se jednoglasno predlog gosp. Tribnik-a, po katerem tudi naše društvo odpošlje zaupnico predsedniku „štajerske učit. zveze“, gosp. ravnatelju Stopper-ju.

Gosp. Koropec podava o studeniskej kroniki. Gradivo, katero je z veliko marljivostjo nabral iz cerkvene in šolski kronike ter iz knjižnice gospoda spirituala, je uredil tako spretno, da smo ga z največjim zanimanjem poslušali. Za zelo obširno, zanimivo in poučljivo podavanje si je pridobil občno in burno pohvalo. Delegatom za glavno zborovanje „Lehrerbunda“ je bil izvoljen na lastno ponudbo gosp. Družovič — Poličane, ki se bode na svoje troške udeležil glavnega zbora v Voitsbergu.

Gosp. Zeilhofer je podal letni račun, iz katerega se razvidi, da je imelo naše društvo v minolem letu 64 kr. prebitka. Pregledovalcem računa izvolijo se gospodje: Svetlin, Družovič in Šamprl.

Potem gosp. Zeilhofer javi, da izstopi iz društva zaradi tega, ker se je o zadnjem zborovanju „Popotniku“ poročalo, da je letni račun zaradi njegove odsotnosti „zopet“ izostal.*) Konečno se je še določilo, da bode prihodnje zborovanje 1. avgusta v Slov. Bistrici.

Pri obedu napil je predsednik gosp. Polanec Njegovemu Velikaštvu presvitemu cesarju Francu Jožefu I. Navdušene besede predsednikove povzročile so odmevajoče živoklice, in zapela se je cesarska pesem. Tej napitnici sledilo je še več drugih. Gosp. Tribnik je napil učiteljskemu društvu, ki sme ponosno biti na sedanjega predsednika. Gosp. Černež napije gospodičnam, ki so tako okusno okinčale sobano itd. Naš pevski zbor pa je vmes popeval, da je bilo kaj! Ljubeznjivi spiritual in obče znan prijatelj učiteljev, preč. gospod Hytrek, dal nam je tudi priložnost, da smo si ogledali velezanimivo njegovo knjižnico.

Potem sta nas počastila sè svojim prihodom še č. gosp. župnik Heber in č. gosp. spiritual Hytrek. Sedaj smo še le bili prav veseli, kajti slovenjebistriški tamburaši so nam pokazali, kako mogočno upljava ta narodna godba na naše srce. Čas je potekal, da nismo vedeli kako. Bilo je že precej pozno, ko smo se poslovili od svojih prijateljev in se podali vsak na svoj dom.

S. P.

*) To je pa res tehten vzrok!

Uredn.

Iz gornjegraškega okraja. Lepo jutro je bilo dne 2. majnika, ko sva sè svojim kolegom krepko mahala po stranskem, sicer malo romantičnem a tem bolj močvirnatem potu proti Št. Janžu pri Rečici, kjer smo ta dan zborovali. Zbrali smo se pri gosp. Jak. Štiglicu (po dom. Korén) skoraj v polnem številu.

Ker je bil gosp. predsednik sv. Kele radi tehtnih vzrokov odsoten, prevzame predsedništvo gosp. M. Dedič, ki otvori zborovanje ob 10. uri predpoludnem ter primerno pozdravi došle tovariše in tovašice. Spomni se v svojem govoru prevelike izgube, katero je zadela našo visoko cesarsko hišo, vsled smrti nadvojvode Albrehta. V znak sožalja se vzdigne zbor raz sedežev.

Preide se na dnevni red:

I. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobri.

II. „Nadvojvoda Albreht“ (zgodovinska slika) gosp. Iv. Keleca, prečita društveni tajnik. Jedrnaty spis se sprejme s pohvalo navzočnikov.

III. Društvene zadeve.

a) Gosp. Fr. Kocbek poroča o britki zgubi, katera je zadela. „Zavezo učiteljskih društev“ vsled nagle smrti izbornega in vrlega predsednika Vojteha Ribnikarja. Vsi navzočniki se globoko ginjeni v znak sožalja vzdignejo raz sedežev. Sklene se nadalje, naj društvo to sožalje telegrafično naznani vdovi pokojnika, kar prevzame gosp. Praprotnik. Društvo pa to pismeno naznani vodstvu „Zaveze“ po gosp. predsedniku.

b) Gosp. Praprotnik poroča o odborovi seji „Lehrerbunda“ ki se je vršila 17. aprila t. l. v Gradci. Gosp. poročevalec omeni, da se je sklenilo gledé na poboljšanje učit. plač zvišati zahtevo do 232.000 gld. a več pa nikakor ne, seveda brez draginjskih doklad. Pri draginjskih dokladah naj se pa ozira ne samo na mesta, ampak tudi na deželo. Učiteljstvo bo torej krepko zagovarjalo svoje stališče. Proti sebičnemu postopanju graškega učiteljskega društva izreklo se je celo društvo.

Gosp. Kocbek predlaga, naj bi tudi naše društvo objavilo nezaupnico Lipniškemu učiteljskemu društvu, kar se soglasno sprejme.

c) Delegatom „Lehrerbunda“ izvoli se gosp. Praprotnik. Za „Zavezo“ pa gosp. Fr. Kocbek oziroma gosp. Jeranko, kot namestnik.

d) Predlog gosp. Kocbeka sklene društvo naročiti „Popotnik“ za okr. učiteljsko knjižnico.

IV. Nasveti.

a) Gosp. Jeranko predlaga, naj bi zastopnik učiteljstva v okrajnem šol. svetu ne bil samo zapisnikar ampak v istini zastopnik; ker pa obeh mest ne more opravljati, naj bi društvo napravilo v to svrhu vlogo na okr. šol. svet. Predlog se sprejme soglasno.

b) Društvo sklene nadalje poslati okrožnico na vsa šol. vodstva tukajšnega okraja, naj bi se izključno

uradovale slovenski t. j. vsi spisi, ki spadajo v področje voditelja, ne samo uradni, naj se pišejo slovenski, kakor že sploh uradujejo tudi krajni šol. sveti.

e) Društvo naprosi gosp. Fišerja, naj napravi spis o „učiteljskem taktu“. Teze pa poprej objavi, da se bude ta važna naloga mogla vsestranko razpravljati pri prih. zborovanji meseca julija v Gornjem gradu.

Ko nekateri udje izrazijo še nekaj želj, zahvali gosp. predsednik vse p. n. tovariše in tovarišice za obilno vdeležbo današnjega zborovanja in ga zaključí s trikratnim živio-klicem Nj. Vel., presvitlemu cesarju.

Sedeli smo po zares okusnem obedu, ki nam ga je priredil vrli kučegazda v pravi bratovski slogi še dolgo. Razmotrivali smo svoje stanje, svoj težavni poklic vsestransko. Smelo rečem, bil je zabavni del zborovanja le nadaljevanje prejšnjega, oficijelnega. A pri vsem tem bili smo prav židane volje ter skupno zapustili Korénov vrt skoraj že v mraku.

Na svidenje!

— J —

Šmartin pri Slovenjgradci. Drugo letošnje zborovanje „Okrajnega učiteljskega društva v Slovenjgradci“ vršilo se je 24. marcija v Slovenjgradci. Vdeležilo se ga je 8 udov! Podaval je gosp. Kosér o vprašanji: „Zakaj ne dosežejo posamezni normalno nadarjeni otroci predpisanega učnega smotra? Kot vzroke tej prikazni navel je a) osebnost otrok, b) vzgojno razmerje, c) zanemarjanje lastnega nagiba do dela, d) učiteljevo kakovost, e) slabo šolsko obiskovanje, f) nesrečno poletno oproščevanje in g) lenoba in nepazljivost učenčeva.

II koncu zborovanja poslovita se gg. predsednik in c. kr. okr. šolski nadzornik v laskavih in prijateljskih besedah od gospoda Schechel-na, ki je zapustil o veliki noči okraj in se preselil v svoj rojstni kraj — Gornjigrad, želeč mu tudi na novi postaji vse dobro.

Popoldne 12. maja zborovali smo zopet in sicer v Šmartinu. Deževno jutro kazalo je na pičlo vdeležbo. A neprijetna slutnja se ni izpolnila. Dež je prenehal in zbralo se nas je 11 udov izmed 14 v okrašeni šolske sobi 3. razreda. Kot gostje počastili so nas č. gospod kateket Ivan Horjak ter gg. načelnik krajnega šolskega sveta in njega namestnik.

Gospod predsednik otvori zborovanje, pozdravi najprisrčneje navzoče društvenike posebej pa še goste, kateri so s svojo navzočnostjo jasno pokazali svojo prijaznost do učiteljstva in šole.

Po odobrenji zadnjega zapisnika prečita gosp. predsednik Najvišjo zahvalo društvu za sožalje, katero je izrazilo Nj. Velič. o smrti nadvojvode Albrehta.

*Drugi [dopis bil je dopis „Lehrerbund-a“ s 5 točkami. S tem dopisom smo se večinoma strinjali; le radi ustanovitve konvikta za učiteljske sinove v Gradci se je društvo izreklo, da ga ta stvar z ozirom na nameravano ustanovitev jednakega zavoda v Mariboru toliko ne zanima.

Gospod Šalamun pozdravi v imenu šmartinskega učiteljstva in krajnega šolskega sveta zborujoče ter nas seznanja z več kratkočasnimi opombami s kroniko šmartinske cerkve in šole. Ta kronika kaže, da so tukaj živeli že od nekdaj imenitni gospodje, na katere so Šmarčani tudi ponosni.

„Zakaj in kako naj učitelj popravlja pismene vaje?“ podava gospod Kosér. Obema referentoma se gg. predsednik in c. kr. okrajni šolski nadzornik srčno zahvalita. K drugemu referatu še gosp. nadzornik doda sam nekaj opomb. Ob enem želi, naj bi se za risanje brez stigem naročil „Tretau, der kleine Zeichner“. Priporoča tudi naročbo knjige „Das Wissen der Volksschule“, ki izhaja v snopičih po 36 kr. in je sestavljena po nižjeavstrijskih učnih načrtih. Spisuje Jožef Steckbauer, Favoritenstrasse 21, Wien IV. Bezirk.

Po živahnem razgovoru o učilih za risanje in pisanje, sklene gospod predsednik zborovanje, zahvaljajoč se še enkrat čč. gg. gostom na njih vdeležbi ter zagotavlja je jih, da bode naše društvo odlej večkrat zborovalo v dičnem Šmartinu.

Dovršivši zborovanje, kratkočasil smo se še skupno nekoliko uric prav kolegijalno in prijateljsko.

Prihodnje zborovanje bode 1. junija ob 10. uri dopoldne v Slovenjem gradci. Upamo, da se takrat snidejo vsi udje ter ob enem pristopi društvu še tudi gosp. tovariš-nend. Jursinski.

Sv. Vid pri Šmarji. „Učit. društvo za Šmarski in rogaški okraj“ imelo je drugo letošnje zborovanje dne 5. majnika t. l. v Šmarji.

Gosp. predsednik pozdravlja navzoče, posebno goste gosp. Čokl, naduč., gđe. Melcher, učit. iz Kostivnice in gospo Javornik, uč. v Šmarji. Spominja se v glnjivih besedah umrlega predsednika „Zaveze“ gosp. Vojteha Ribnikar-ja. V znak sožalja vstanejo vsi navzoči. Predlog gosp. Debelak-a, naj se izjavi sožalje vdovi umrlega in odboru „Zaveze“ pismeno, se sprejme. — Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja ter odobri. — Dalje se prebereta dva dopisa „Lipniškega učit. društva.“

Predavanje izostane radi nenavzočnosti poročevalca. (Pač škoda, da še nimamo povsod telefonov, ker bi se nam na ta način lahko iz daljave poročalo. — por.)

Gosta gosp. Čokl in gđe. Melcher sta pristopila društvu kot nova uda. Živila! Da bi jih le mnogo drugih posnemalo.

Na svidenje 1. junija!

Šentvičan.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico priredi na binkoštni torek, t. j. 4. junija t. l. izlet z zborovanjem v Fram. Ker je zveza z železnico jako ugodna in tudi kraj kaj idiličen in vabljiv, upamo da se tega izleta ne vdeležijo le društveniki polnoštevilno, ampak da vsak ud pripelje s saboj še nekaj vdeležencev neudov: šolskih in učiteljskih prijateljev, kateri nam bodo dobro došli. V posebno čast si bode odbor štel, ako se nam pridruži še dokaj gg. tovarišev in tovarišč iz sosednih okrajev! Udeleženci od severne strani se poslužijo jutranjega poštnege vlaka, ki pride v Rače ob 8. uri 18 min., gostje od južne strani pa sekundarnega vlaka, ki dojde na isto postajo ob 8. uri 23 min. Od postaje pa se odrine potem skupno proti Framu, kjer se bode zborovalo po tem-le vspredu: 1. Pozdrav izletnikov. 2. „Pojm časa v geologiji“. Govori gosp. ravnatelj Schreiner. 3. Slučajnosti oziroma nasveti. Po zborovanju razgled po okolici in potem skupni obed in prosta zabava. Odbor.

Ptujski okraj. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborovalo bode 1. junija t. l. ob pol 11. uri dopoldne v šoli ptujske okolice. V s p o r e d: a) Zapisnik. b) Naznanila predsedništva in dopisi. c) Razgovor o konferenčnih vprašanjih. d) Razgovor o preosnovi društvenih pravil e) Slučajnosti in nasveti. Vse častite p. n. društvenike vabi k prav obilnej udeležbi najvljudneje odbor.

Iz celjskega okraja. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima na binkoštni torek, t. j. na 4. dan junija t. l. ob 11. uri dopoldne v deški ljudski šoli v Št. Juriju ob juž. žel. svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Živa beseda — živa voda“, govori gospod Ivan Stukelj. 5. Učna slika iz „domovinoslovja“, razlaga gospod Tom. Kurbus. 6. Iz naše vprašalne skrinjice. 7. Nasveti. — K obilni vdeležbi vabi in prosi ne le vse p. n. ude nego tudi vse prijatelje našega društva, a prav posebno mile nam pobratime „šmarsko-rogaškega učiteljskega društva“ odbor.

Popravek. Učit. društvo za koperski okraj zboruje dne 6. junija, ne pa 30. maja, kakor se je to naznanilo v zadnji številki.

Dopisi in druge vesti.

Izpod Boča. (Nekrolog.) V četrtek 4. aprila 1895 ob 9. uri zjutraj je izdihnil vsled sušice naš blagi tovariš gospod Jakob Vodlak, učitelj in vodja na Sladki gori svojo dušo.

Rajniki se je rodil 17. julija 1847 v Št. Pavlu

pri Priboldu. Šolal se je na mestni šoli in dvorazredni nižji realki v Celji, obiskoval 1867 in 1868 c. kr. učiteljske v Mariboru, ter dovršil 4. avgusta 1868 z dobrim vspehom zrelostni izpit; a skušno učit. sposobnosti prestal 10. maja 1872 v Ljubljani.

Služboval je kot podučitelj od 1868 pri Sv. Martinu poleg Vurberga, od 1871 v Sevnici, od 1873 kot stalni učitelj v Sevnici, od 14. oktobra 1874 kot šol. vodja pri Št. Petru v Savinjski dolini, in od 9. septembra 1880 na Sladki gori.

Že leta 1871 se je poročil v Št. Martinu z nadučiteljevo hčerjo gospo Marijo roj. Šmidinger, sedajno učiteljico ročnih del za Sladko goro in Lemberg. Starejša hčer Marija mu je 6. julija 1893 v 19. letu umrla. Od tega časa tudi rajniki ni bil več vesel in zdrav in je moral dvakrat po več mesecev biti na odpustu. Majnika 1894 je prevzel zopet službo, a šlo je zdravje vidno nazaj. Par tednov pred smrtjo ga tovariš prigovarja, naj pusti šolo; a rajni mu odverne: Do velike noči bom še skusil, potem pač . . .

Dne 25. marca je še prav slovesno v farni cerkvi orgljal. Do orgljanja je imel posebno veselja in je daleč okoli slovel kot spreten orgljavaec. Zapustil je vdovo in 6 nepreskrbljenih dečkov, starejši 19, mlajši 4 leta star. Rajni je bil dober učitelj, prijazen tovariš, priljubljen in šaljiv prijatelj.

Vodlak se je mnogo pečal s prostim risanjem. Okusno in dovršeno je izgotovil slike: sv. Očeta Leona XIII.; mil. knezoškofa Dr. Mihaela Napotnika, podobe „Kristus na križu“ in „Jaz sem dekla Gopodova“, 80/55cm velikosti. Poklonil jih je č. gosp. Franc Kenerju, župniku na Sladki gori in č. gosp. Franc Cizeju, župniku v Velenju.

Tudi tovariša gospoda Al. Planerja je vrlo zadel in več učil za šolo narisal.

Rad je tudi pomagal vsakemu z dobrim svetom ali s pisanjem, kdor se je le k njemu zatekel. Če je šlo za narodno reč, je bila beseda: To pa že mora biti.

Dne 6. aprila mu je velika množica ljudstva, dva duhovnika, 20 tovarišev in šolska mladina skazala zadnjo čast.

Ko je domači gospod provizor Ravšl spregovoril kratko a jako ganljivo nagrobnico, ter se poslovil v imenu rajncega ni ostalo nobeno oko suho. Bodi mu zemljica lahka in blag spomin! Dragoslav.

Iz novomeškega okraja, 20. majnika. — Različna je osoda ljudstev, različna tudi osoda njih naprav. Dočim obstoje nekatere naprave leta, desetletja, celo stoletja brez vsake neizgode, začne druge osoda preganjati precej od njih početka. Taka se godi našemu okrajnemu učiteljskemu društvu. Jedva se je pred dobrimi štirimi leti ustanovilo, užé mu pripade v četrto žalostna nzloga, postaviti prominolemu članu nagrobni spomenik. Prvi spomenik je postavilo l. 1891 v Podgradu, dva smo postavili letos, jednega v Ambrusu, drugega v Zagradci in četrti nas čaka v temeniškem Št. Lovrenci. Tužna nam majka!

Letošnje postavljanje in blagoslovljenje spomenikov v Ambrusu in Zagradci vršilo se je dne

2. maja. Krasen pomladanski dan zbral je nas 12 učiteljev novomeškega okraja in pridružil nam še tri drage goste iz sosednega litijskega okraja, imenoma gg. vod. Fr. Kovač iz Zatičine, naduč. J. Škrbinec in učit. Jos. Verbič iz Višnje gore. Slavnost pričeli smo v gorskem Ambrusu ob mnogobrojni udeležbi domačega ljudstva s službo božjo, katero je poveljevalo izborni petje zbranih učiteljev, do malega samih izvrstnih pevcev. Na to smo šli na pokopališče, kjer smo zapeli „Libero“ in poslovili se z žalostinkama od prerano umrlega tovariša Jos. Perko-ta, bivšega učitelja v Šmihelu pri Žužemberku, ki pa je tu v rodni zemlji združen z mlado soprogo našel prostorček miru.

Po kratkem odmoru v gostoljubni hiši tovariša Jarna zasedli smo vozove in odpeljali se v Zagradec, kjer je bil postavljen drugi spomenik, posvečen takisto v najboljših letih prominolemu tovarišu Ant. Vrančiču. Ker ni bilo mogoče združiti tudi te slavnosti s sv. mašo, vršila se je le „Liber“ na grobu, po kateri so nam zopet tešile tužna srca tolažilne besede prekrasnih žalostink, obečajoč nam, „da zopet vid'no se nad zvezdami“. Dal Bog! Vama, draga tovariša, pa bodi večna blaženost in trajen spomin!

Zahvaliti nam je na tem mestu cenjene svoje tovariše iz litijskega okraja, ki so nam s svojimi izbornimi silami pripomogli izvršiti slavnost v tako dovršeni meri, zahvaliti tudi oba gg. župnika na njiju prijaznosti, s katero sta izvolila ugoditi naši prošnji in vršiti sv. obred.

Po skupnem obedu v Zagradci, pri katerem nas je počastila tupi cenjena obitelj ranjcega tovariša Vrančiča, razšli smo se z obljubo, da se vsi snidemo pri postavljanju spomenika v Št. Lovrenci. Hotel Bog, da bi bil to zadnji shod iz tako žalostnega povoda vsaj za dolgo vrsto let!

Iz Gorice, 18. maja. (V pojasnilo.) — V zadnji števi „Popotnika“ čital sem dopis „iz goriškega okraja“, ki podtika „Soči“ nekaj, česar ni zagrešila. Dopisnik pripoveduje, da je c. kr. okr. šol. svet lani podelil 14 učiteljem po 50 gold. podpore, a da je neki mlad nečak preskočil več drugih tovarišev. Dalje pravi: „To in še druge „reči“ iz našega okr. šol. sveta omenjal je nekdo v „Edinosti“ ter se pritoževal sploh o postopanju te slavne oblasti. Ta pritožba je menda bila vzrok, da so letos one podpore izostale. „Soča“ to ne kako odobrava. Jaz pa menim, zakaj bi se nam branilo pritoževati se, ako so pritožbe opravičene? . . .“

Motite se, gosp. dopisnik, „Soča“ ni odobraval a onega, kar vi mislite, marveč imela je pred očmi one rezke dopise v celoti. Kolikor je bilo v dopisih stvarno dobrega, skvarila je oblika, da je uspeh moral biti neugoden za učiteljstvo. Dà, dopisi so bili pisani takó, da je bil v seji c. kr. okrajnega šolskega sveta stavljen in utemeljevan predlog, naj se „Edinost“ toži. Ali ta misel se je opustila, ker bi s tožbo bil pač prizadet nedolžen

naroden urednik; toda žaljeni možje so dali izraz svojemu čustvu z odklonitvijo predlaganega doneska za draginjske doklade. To so storili udje pomnoženega okr. šol. sveta, ki niso imeli nikakega opravila z razdeljevanjem podpor.

Zakaj so bili razžaljeni zastopniki naših občin? Pri nas na Goriškem imamo okrajne šolske zaloge; zato imajo zastopniki občin važno nalogo v okrajnih

šolskih svetih. Vrh tega je treba vedeti, da ti zastopniki imajo pri sejah večino. — Tako je naša organizacija. Ali je pa modro in koristno, udrihati po teh možeh takó, kakor je delal dopisnik v „Edinosti“, sramotiti jih z nevednimi „kmeti“, katere bi trebalo odpraviti itd., to prepuščam v razsojo častitim čitateljem. To je mislila „Soča“. Upam, da se umejemo!

G.

Razpis natečajev.

Št. 413.

Razpis učiteljske službe.

Na mešani jednorazrednici v Tatrah se slovenskim učnim jezikom popolniti je stalno ali začasno mesto učitelja III. plačilne vrste.

Plača združena s to službo ustanovljena je v deželni postavi od 14. decembra 1888, dež. zak. št. 1 ex 1889.

Pravilno obložene prošnje naj se predpisanim potem v 14 dneh sem vložijo.

C. kr. okr. š. svet Volosko, 14. maja 1895.

Predsednik: Fabiani s. r.

Št. 586.

Razglas.

Na trirazredni ljudski šoli v Hočah se bode z začetkom prihodnjega zimskega tečaja namestila stalno oziroma začasno služba podučitelja, s katero so združeni dohodki četrtega plačilnega reda.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti oziroma tudi s spričevalom sposobnosti k poučevanju in z dokazom avstrijskega državljanstva najpозnejše **do 20. junija t. l.** krajnemu šolskemu svetu v Hočah.

Okr. šol. svet v Mariboru, 14. maja 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Podučiteljsko mesto.

Na četrirazredni ljudski šoli III. plač. vrste v Ribnici se podeli def. ali tudi provizorično podučiteljska služba s prostim stanovanjem.

S to službo je združen ekskurendo-poduk pri Sv. Bolfanku, za kojega je dovoljena posebna mesečna nagrada 15—20 gold. Nemškega in slovenskega jezika zmožni prošnji naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom **do 15. junija t. l.** pri krajnem šolskem svetu v Ribnici (Reifnig a. d. K. B.)

Okr. šol. svet Marenberg, 8. maja 1895.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 596, Celje.

Razpis natečaja.

V celjskem političnem okraji je umestiti tale učna mesta definitivno eventualno tudi provizorično:

Šolski okraj: Celjska okolica.

1. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Galiciji, pošta Zalec, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

2. Podučiteljsko mesto na četrirazredni deški ljudski šoli v Št. Juriji obj. ž., III. plač. razred.

3. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Dramljah, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šolski okraj: Vransko.

4. Podučiteljsko mesto na eksposituri v ejstriškem gradu, šolski okoliš Št. Jurij ob Taboru, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

5. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Gomilskem, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šolski okraj: Konjice.

6. Podučiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v Čadramljih, pošta Oplotnica, IV. plač. razred in 60 gld. stanarine na leto.

7. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Prihovi, pošta Konjice, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

8. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Stranicah, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šolski okraj: Šmarje.

9. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Slivnici, pošta Št. Jurij ob južni žel., IV. plač. razred in prosto stanovanje.

10. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zibiki, pošta Pristova, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

11. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Št. Vidu, pošta Šmarje pri Jelšah, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Laški šolski okraj.

12. Podučit. mesto na dvorazredni ljudski šoli v Dolu, pošta Hrastnik, III. plač. razred in prosto stanovanje.

13. Podučit. mesto na dvorazredni ljudski šoli v Jurkloštru, III. plač. razred in prosto stanovanje.

14. Podučit. mesto na štirirazredni deški ljudski šoli v Trbovljah na Vodi, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Prošnji ki in prošnje za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljeni s spričevalom zrelosti, s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico), potom predstojnega okrajnega šolsk. sveta **do 20. junija 1895** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, 10. maja 1895.

Predsednik: Wagner s. r.

Prva polovica tekočega leta se bliža koncu a mnogo prejemnikov lista še nam za to leto ni nič naročnine doposlalo. Prosimo, da se nas 1. prih. meseca gotovo spomnijo, ker sicer pridemo zopet v zadrego, kako izpolnjevati svoje dolžnosti pri tiskarni. Stare naše dolžnike pa zadnjič opominimo, da jim list ustavimo, ako se do 8. prih. meseca ne odzovejo srojej dolžnosti, bodi da vplačajo ves dolg naenkrat ali pa da vsaj povedó, kako menijo to sčasoma storiti, zaostalino pa da iztirjamo sodnijskim potom.

Upravištro „Popotnika“.

Lak za šolske table brez leska,

kilogram 2 gold.

Tintni ekstrakt, nestrupeni,

1 kilogr. za 8—10 kilogr. dobre tinte za šolsko rabo, 1 kilogram 1 gld. 20 kr.

priporoča

Adolf Hauptmann,

4—10

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani

razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnežev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih, oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emajl-, majolika- in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov **za obrtnijo, šole in domačo rabo.**

Ivan Bašta

prva tovarna za godala in strune
v Schönbachu pri Hebu na Českem,

priporoča svoje

znane **mojsterske gosli**, priznane najpopolnejše in najcenejše z lokom in zatvorljivim lesenim etvijem s flanelasto podlogo ter poštnine prosto samo za 10 gld. Cele, $\frac{3}{4}$ in $\frac{1}{2}$ **gosli za učence** od 3 gld. više brez loka. **Koncertne gosli** od 15 do 80 gld. Izvrstnost in popolnost mojih godal dokazuje na tisoče priznanih pism vseh p. n. gospodov učiteljev, dirigentov in strokovnjakov. Godala torej lahko vsakdo s popolnim zaupanjem naroči brez drugačnih stroškov **naravnost po tovarnski ceni.**

 Cenike brezplačno in franko.

Vsa godala se popravijo mojstersko, cenó in takoj.

Citre od 8 gld. naprej, celotne z najčistejšim prijemljem.

3—3

Gallbrunn, 30. jan. 1890.

Blagorodni gospod **Iv. Bašta!**

Naročena godala so došla in sem z njimi jako zadovoljen; tudi tukajšnji strokovnjaki, katerim sem je pokazal, je jako hvalijo. Priporočal Vas bodem kar najbolj tudi svojim tovarišem in drugim godbenikom.

Pozdrav! Z odličnim spoštovanjem

Anton Lenzenhofer, nadučitelj v Gallbrunnu,
pošta Trautmannsdorf (Nižja Avstrija).

Austerlitz (Moravsko), 27. marčja 1891.

Cenjeni gospod!

S pošto nakaznico Vam pošljem svoto in poravnavo Vašega računa in se čutim vrh tega še dolžnega, izreči Vam svojo

popolno in največjo zadovoljnost, da ste moje gosli „popravili“ res tako izborna, zagotavlja Vas, da bodem Vašo solidno firmo vsakomur najtopleje priporočal.

Jožef Schery, regens chori.

Vaše blagorodje!

Godala so vsa dobro došla. Jaz sem veselja razvnet o njih izborni izvrstni. Violon, „C“-tromba in „A“-trombon so mi tako všeč, da se čutim Vam zelo hvaležnega. Pa tudi obe „F“-godali ste izvrstni.

Pozdravlja beležim z odličnim spoštovanjem

Mayer, učitelj godbe v Hyrtl-ovem sirotišči
v Mödlingu pri Dunaji.

— Korespondenca v českem in nemškem jeziku. —

Vsebina. I. Vojteh Ribnikarju v spomin! (A. Š. Humski.) — II. Slovniska teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XVI.) — III. Risanje brez stigem. (V. Pulko.) — IV. Najvažnejši poskusi v pojasnenje prirodoslovnih beril II., III. (IV.) čitanke. (Ernst Slanc.) — V. „Zar i učiteljcam istu plaču?“ (Erinija.) — VI. Slovstvo. — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji. — — Inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)